

สถานการณ์เศรษฐกิจเวเนซุเอลา

รติมา คชนันท์

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

เวเนซุเอลา ประเทศที่ได้ขึ้นชื่อว่ามีแหล่งน้ำมันดิบสำรองมากที่สุดในโลก โดยมีมูลค่าการส่งออกของประเทศสัดส่วนร้อยละ 90 ของมูลค่าทั้งหมดจากการส่งออกน้ำมัน และครั้งหนึ่งเคยเป็นประเทศที่เคยร่ำรวยที่สุดในลาตินอเมริกา แต่ปัจจุบันกลับต้องเผชิญกับสภาพปัญหาภาวะเงินเฟ้อรุนแรง (Hyperinflation) ราคาสินค้าในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และยังคงเผชิญกับความไม่แน่นอนว่าราคาสินค้าในอนาคตจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าไร ทำให้เกิดการกักตุนสินค้าหลายชนิด และสินค้าที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันเริ่มที่จะขาดแคลน ซึ่งอาจเสี่ยงต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในเวเนซุเอลา

ลำดับเหตุการณ์สำคัญ

ในปี 2542 นายฮูโก ชาเวซ ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนใหม่ด้วยแนวคิดการดำเนินนโยบายแบบประชานิยม อาทิ การสนับสนุนราคาสินค้าอุปโภคบริโภคในประเทศให้ต่ำกว่าปกติ การสร้างบ้านภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล รวมถึงเลือกให้ประชาชนหยุดทำการเกษตร และนำเข้าสินค้าจำพวกอาหารจากต่างประเทศเข้ามาทดแทน ส่งผลให้ประชาชนในขณะนั้นอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กระทั่งมีนาคม 2556 นายฮูโก ชาเวซ ได้เสียชีวิตลงในวัย 58 ปี นายนิโคลัส มาดูโร ซึ่งขณะนั้นเป็นรองประธานาธิบดีจึงได้เข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีสืบทอดจากนายฮูโก ชาเวซ ด้วยแนวคิดประชานิยมที่ยังคงดำเนินต่อจนถึงปี 2559 ที่น้ำมันดิบซึ่งเป็นรายได้หลักแหล่งเดียวของเวเนซุเอลามีมูลค่าตกลงเหลือเพียง 26 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ส่งผลให้เวเนซุเอลาประสบปัญหาทางการเงินมากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยการพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้ อีกทั้งยังต้องเพิ่มอัตราค่าแรงขั้นต่ำอันเนื่องมาจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าเงินโบลิวาร์ก็ยังคงอ่อนค่าลง และเกิดเงินเฟ้อที่สูงขึ้น จนทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อขั้นรุนแรง (Hyperinflation) จากการที่ราคาสินค้าและบริการสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ขณะเดียวกันรัฐบาลยังคงจำเป็นต้องนำเข้าอาหารจากต่างประเทศภายหลังจากที่เคยได้มีการสนับสนุนให้ประชาชนเลิกทำการเพาะปลูก ด้วยเหตุนี้ในปี 2561 รัฐบาลจึงได้มีการเปลี่ยนสกุลเงินใหม่กลายเป็น Sovereign Bolivar ด้วยการตัดเลขศูนย์ 5 ตัว เพื่อให้เงิน 100,000 Bolivar มีค่าเท่ากับ 1 Sovereign Bolivar (การเงินการธนาคาร, 2561; Cohen, 2019) เพื่อลดความยุ่งยากในการทำธุรกรรมทางการเงิน และยังคงช่วยให้ประชาชนซื้อสิ่งของอุปโภคบริโภคได้สะดวกขึ้นแต่การแก้ปัญหาด้วยการเปลี่ยนสกุลเงินดังกล่าวยังคงไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในขณะนั้น ประชาชนจำนวนมากยังคงขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นตั้งแต่อาหารไปจนถึงยารักษาโรค อีกทั้งสถานการณ์เริ่มตึงเครียดมากขึ้นเมื่อผู้นำพรรคฝ่ายค้านนายฮวน กุยกโด ได้ประกาศสถาปนาตัวเองขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีอีกคนหนึ่งของประเทศเมื่อเดือนมกราคม 2562

VENEZUELA

TIMELINE

2556 มาดูโรขึ้นเป็นประธานาธิบดี
ภายหลัง ฮูโก ชาเวซ เสียชีวิต

- นายฮูโก ชาเวซ เสียชีวิตในวัย 58 ปี
- นายนิโกลัส มาดูโร รองประธานาธิบดีได้ขึ้น
มาเป็นประธานาธิบดีคนใหม่

Carlos Garcia Rawlins/Reuters Source: Reuters

2561 ราคาสินค้าในเวเนซุเอลาแพง
ขึ้นอย่างมาก รัฐบาลเปลี่ยนสกุล
เงินใหม่

ราคาสินค้าในเวเนซุเอลาแพงขึ้นมาก
รัฐบาลจึงเปลี่ยนสกุลเงินใหม่เป็น
Sovereign Bolivar ด้วยการตัดเลขศูนย์
5 ตัว เพื่อให้ประชาชนใช้จ่ายสะดวกขึ้นไม่
ต้องถือเงินเป็นปึก

2542 ประธานาธิบดีคนใหม่

นายฮูโก ชาเวซ ได้รับเลือกตั้งเป็น
ประธานาธิบดีคนใหม่ และได้รับความนิยม
อย่างต่อเนื่องจากแนวคิดนโยบายประชานิยม

<https://www.kisspng.com>

2559 น้ำมันดิบซึ่งเป็นรายได้หลัก
แหล่งเดียวของเวเนซุเอลา
มีมูลค่าลดลง

รายได้จากการขายน้ำมันหายไปมาก
เกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลแก้ไขปัญหาด้วย
การพิมพ์ธนบัตรออกมาใช้ และขึ้นค่าแรง
ขึ้นต่ำ

HYPERINFLATION

ผู้นำประเทศ 2 คน

2562 ผู้นำพรรคฝ่ายค้านนายฮวน กุยโด ได้ประกาศ
สถาปนาตัวเองขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีรักษา
การแทนนายมาดูโร

ภาพ การสรุปลำดับเหตุการณ์ในเวเนซุเอลา

สถานการณ์เงินเฟ้อ

ทั้งนี้ สำหรับสถานการณ์เงินเฟ้อรุนแรง (Hyperinflation) ที่เวเนซุเอลากำลังประสบอยู่นั้น เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อราคาที่แท้จริงของค่าเงินลดลงอย่างมาก จนทำให้ราคาสินค้าแพงขึ้นหลายเท่า เมื่อซื้อด้วยเงินสกุลดังกล่าว โดยสาเหตุหลักอาจกล่าวได้ว่ามาจากระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดการผลิต สินค้าและบริการ โดยเป็นการพึ่งพาการส่งออกน้ำมันเพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าแหล่งรายได้หลักของเวเนซุเอลา คือ รายได้จากการผลิตและส่งออกน้ำมัน จากเดิมที่เคยเป็นผู้ส่งออกกาแฟและโกโก้ ขณะเดียวกันได้นำแนวคิดประชานิยมมาใช้ในการยกเลิกกิจกรรมภาคเกษตรกรรม ควบคุมราคาสินค้า

และบริการให้มีราคาที่ต่ำเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเน้นการนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นข้าวของเครื่องใช้ อาหารและยา ครั้นเมื่อเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ราคาน้ำมันโลก ปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศมีรายได้ที่ลดลงและจำเป็นต้องกู้เงินจากประเทศจีนและรัสเซีย อีกเป็นจำนวนมาก (ธนาคารกสิกรไทย, 2561) อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ธนาคารกลางเวเนซุเอลาจึงได้พิมพ์ธนบัตรออกมาเรื่อย ๆ จนทำให้ปริมาณเงินในระบบสูงขึ้น ในขณะที่ไม่มีทุนสำรองเงินตรา (สุพริศร์ สุวรรณิก, 2562) ส่งผลให้ค่าของเงิน Bolívar ลดลง เกิดภาวะเงินเฟ้อขั้นรุนแรง (Hyperinflation) ทั้งนี้ จากข้อมูลสถิติของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) พบว่าเงินเฟ้อของเวเนซุเอลาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี 2558 อยู่ที่ร้อยละ 111.8 จนกระทั่งในปี 2562 สูงถึงร้อยละ 10,000,000 ขณะที่ไทยอยู่ที่ร้อยละ -0.9 ในปี 2558 และ ร้อยละ 1 ในปี 2562 (IMF, 2019) และในที่สุดรัฐบาลต้องออกเงินสกุลใหม่ที่เรียกว่า ‘Sovereign Bolívar’ โดยตัดศูนย์ออก 5 ตัวเพื่อมาทดแทนเงินสกุลเดิม ซึ่งก็คือ 100,000 Bolívar มีค่าเท่ากับ 1 Sovereign Bolívar แม้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งหมด แต่ก็นับว่าเป็นการบรรเทาความเป็นอยู่ของประชาชนได้ดีขึ้นบ้าง

บทสรุปและความเห็นของผู้ศึกษา

ภาพรวมเศรษฐกิจของเวเนซุเอลานับว่าเป็นกรณีศึกษาสำคัญให้กับอีกหลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ซึ่งจากที่เวเนซุเอลาต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ยืดเยื้อมานานอันเนื่องมาจากแนวคิดประชานิยมบวกกับการที่ระบบเศรษฐกิจมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมน้ำมันซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศเพียงอย่างเดียว จึงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ขณะที่ไทยแม้ว่าจะมีความเป็นไปได้บ้างที่จะเกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างในเวเนซุเอลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยมีการกระจายตัวของภาคการผลิตที่หลากหลายกว่าเวเนซุเอลามาก ทั้งนี้ ไทยก็ควรที่จะตระหนักถึงสิ่งที่ได้จากสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อนำมาพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาคุณภาพทางเศรษฐกิจที่ไม่ควรที่จะมุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป ไม่ว่าจะเป็นด้านประชานิยม หรือเปิดเสรี อีกทั้งนโยบายประชานิยมที่ดำเนินควรอยู่ภายใต้หลักของการรักษาวินัยทางการเงินการคลังที่รัดกุม และต้องสร้างประโยชน์ให้กับประเทศในระยะยาว ไม่ใช่เพียงแค่ว่าในระยะสั้น ๆ อาทิ การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดการพึ่งพิงภาครัฐ พร้อมกับให้ความสำคัญกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน ยกกระตักการศึกษา อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ไทยต้องประสบปัญหาเหมือนเวเนซุเอลา และนำมาซึ่งความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศในระยะยาว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

การเงินการธนาคาร. (2561). ย้อนรอยวิกฤตเงินเฟ้อ เวเนซุเอลา – ชิมบับเว. สืบค้น 12 พฤษภาคม 2562 จาก <https://www.moneyandbanking.co.th/new/21356/2/>

ธนาคารกสิกรไทย. (2561). ข้อคิดจากวิกฤตค่าเงินเวเนซุเอลากับไถ่ราคาตัวละคร 14 ล้าน. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2562 จาก https://kasikornbank.com/th/k-expert/knowledge/articles/savings/Pages/Invest_A132.aspx

สุพริศร์ สุวรรณิก. (2562). ไทยจะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเหมือนเวเนซุเอลาหรือไม่. สืบค้น 2 พฤษภาคม 2562 จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article22Apr2019.pdf

ภาษาต่างประเทศ

Cohen, L. (2019). **How Venezuela got here: a timeline of the political crisis**. Retrieved April 2, 2019 from <https://www.reuters.com/article/us-venezuela-politics-timeline/how-venezuela-got-here-a-timeline-of-the-political-crisis-idUSKCN1PN05S>

IMF. (2019). **Inflation Rate**. Retrieved April 2, 2019 from https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/WEO_WORLD/THA/VEN

รูปภาพ

ปีปี้ซี. (2562). วิกฤตเวเนซุเอลา: มาดูโรเตือนอาจมีสงครามกลางเมือง. สืบค้น 1 เมษายน 2562 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-47117069>

Carlos Garcia Rawlins. (2018). **A roll of toilet paper pictured next to 2.6 million bolivars**. Retrieved April 2, 2019 from <https://www.businessinsider.com/venezuela-inflation-rate-hyperinflation-2018-11>

Hugo Chavez. (n.d.). Retrieved April 2, 2019 from <https://www.kisspng.com/png-sabaneta-la-revolucin-bolivariana-hugo-chvez-p-3356290/>